

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แตงเทศ (Muskmelon) มีชื่อเรียกได้หลายชื่อ เช่น แตงฝรั่ง แตงไทยฝรั่ง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แตงแคนตาลูป (Cantaloupe) คนไทยส่วนใหญ่มักจะเรียกแตงเทศทุกชนิดว่าแคนตาลูป ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วแคนตาลูปเป็นแตงเทศประเภทหนึ่ง แต่เดิมถูกนำไปปลูกในปราสาทแคนตาลูป ประเทศอิตาลี โดยแตงเทศที่นำไปปลูกนี้มีลักษณะเปลือกแข็ง ผิวหยาบ มีร่องลึก แต่ในปัจจุบันมักใช้เรียกชื่อแตงเทศในทางการค้าชนิดที่มีลักษณะเปลือกนุ่ม ผิวของผลเป็นลายคล้ายกับมีว้างแหปกคลุม

แตงเทศเป็นพืชผักที่ปลูกเพื่อรับประทานผล เช่นเดียวกับแตงโมและแตงไทย มีกลิ่นหอมเย็น เนื้อหวานกรอบอร่อย และยังเป็นพืชผักที่มีคุณค่าทางอาหารอีกด้วย โดยในส่วนของรับประทานได้ 100 กรัม ประกอบด้วย

น้ำ	9.35	เปอร์เซ็นต์
พลังงาน	22.00	แคลลอรี่
โปรตีน	0.60	กรัม
ไขมัน	0.10	กรัม
คาร์โบไฮเดรต	5.30	กรัม
เส้นใย	0.30	กรัม
กาก	0.50	กรัม
แคลเซียม	12.00	กรัม
ฟอสฟอรัส	30.00	มิลลิกรัม
โปแตสเซียม	183.00	มิลลิกรัม
เหล็ก	0.30	มิลลิกรัม
โซเดียม	6.00	มิลลิกรัม

วิตามินเอ	2140.00	ไอ .ยู
โซอะมีน	0.03	มิลลิกรัม
ไวโพลลาวิน	0.02	มิลลิกรัม
ไนอะซิน	0.08	มิลลิกรัม
กรดแอสคอร์บิก	35.00	มิลลิกรัม

ที่มา Food Composition Table 1964 "Food and Nutrition Research Center" Hand Book No.1 Manila

แตงเทศนอกจากปลูกเพื่อรับประทานผลแล้ว ยังมีการปลูกเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์อีกด้วย
แตงเทศจึงจัดเป็นพืชผักที่สำคัญชนิดหนึ่งทั้งในด้านคุณค่าทางโภชนาการและทางการค้า ในต่าง
ประเทศนั้นแตงเทศเป็นที่รู้จักกันมานาน และนิยมปลูกกันอย่างแพร่หลายในประเทศทางยุโรป
อเมริกาหรือเอเชียโดยจะเห็นได้จากพื้นที่ที่ปลูกและผลผลิตที่ได้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี
พ.ศ.2516 มีพื้นที่ปลูกประมาณ 236,474 ไร่ โดยผลผลิตที่ได้คิดเป็นเงินประมาณ 1,900
ล้านบาท หรือประมาณ 70,370,370 ดอลลาร์ (โดย 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 27 บาท) ซึ่งในปี
2515 สหรัฐอเมริกาได้มีการส่งแตงเทศไปจำหน่ายยังประเทศอื่น ๆ เช่น แคนาดา ญี่ปุ่น และ
ฮ่องกง ประมาณ 20 ล้านกิโลกรัม เป็นเงินเกือบ 92 ล้านบาท แทนที่จะเป็นการจำหน่ายใน
ประเทศเพียงอย่างเดียว โดยเดือนที่มีการส่งแตงเทศออกมากที่สุดคือ เดือนมิถุนายนถึง
เดือนสิงหาคม ในขณะที่เดือนเม็กซิโก ซึ่งเป็นประเทศทางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกาก็ส่งแตง
ไปขายให้กับสหรัฐอเมริกาในช่วงฤดูหนาว (เดือนพฤศจิกายน-เดือนมีนาคม) ประมาณ 90
ล้านกิโลกรัม เป็นเงินเกือบ 200 ล้านบาท

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการปลูกแตงเทศ
เนื่องจากแตงเทศเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในเขตที่มีอากาศร้อน แห้ง และมีแสงแดดพอเพียง
แต่อย่างไรก็ดี แตงเทศก็ยังไม่เป็นที่นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลาย ทั้งๆที่ได้มีผู้พยายามทดลอง
ปลูกกันมากกว่า 20 ปีแล้วเช่นมหาวิทยาลัยต่างๆ และกรมวิชาการเกษตร แต่ผลที่ได้ไม่เป็นที่พึง
พอใจนัก เนื่องจากการปลูกแตงเทศมักจะมีปัญหา เรื่องโรคและแมลงอยู่มากเมื่อเทียบกับแตง
ไทย จึงทำให้พื้นที่ปลูกและปริมาณการผลิตไม่มากพอที่จะบันทึกเป็นหลักฐานทางสถิติได้ แต่ก็ยัง
มีเกษตรกรบางรายได้ทำการทดลองปลูกแตงเทศอยู่ตลอดมา แต่ก็ยังปลูกในเนื้อที่น้อย เพราะ
ยังขาดพันธุ์ที่ดี จนกระทั่งปัจจุบันได้มีบริษัทของชาวต่างประเทศเข้ามาส่งเสริมให้มีการปลูก

แดงเทศในไทยโดยใช้เมล็ดพันธุ์ของบริษัท และได้ส่งนักวิชาการของต่างประเทศเข้ามาให้คำ
 แนะนำและช่วยเหลือเกษตรกรทั้งในด้าน การปลูกและการดูแลรักษา ซึ่งวัตถุประสงค์ที่แท้จริง
 ของบริษัทต่างประเทศก็เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์และขายเมล็ดพันธุ์เป็นงานหลัก อีกทั้งเพื่อที่จะให้นัก
 วิชาการได้เข้ามาศึกษาหาความรู้และหาประสบการณ์เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามก่อให้เกิดผลดี
 ต่อเกษตรกรชาวไทย ในแง่ที่ช่วยให้เกษตรกรมีความรู้และความชำนาญมากขึ้น และเป็นการ
 เพิ่มทุนรายได้ต่อเกษตรกรชาวไทยอีกวิธีหนึ่ง เนื่องจากแดงเทศเป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงใน
 ระยะเวลาอันสั้นและยังมีปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ จึงทำให้ราคาสูง
 มากเมื่อเทียบกับแดงโม มีผลทำให้มันเป็นที่นิยมบริโภค ซึ่งการปลูกแดงเทศในประเทศไทยน่าจะ
 จะมีการขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่สามารถ
 ทำการปลูกแดงเทศได้ผลดี เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศอันเหมาะสม จากกรณี
 ดังกล่าว หน่วยงานทางราชการ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานของ กรป.กลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดย-
 ตรง ควรที่จะให้ความสนใจ และมีการส่งเสริมการปลูกแดงเทศโดยให้มีการศึกษาค้นคว้าและ
 วิจัยอย่างจริงจัง เพื่อให้แดงเทศมีคุณภาพและมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด นอก-
 จากความต้องการการส่งเสริมด้านการปลูกแล้ว การส่งเสริมด้านการตลาดของแดงเทศก็เป็น
 สำคัญ เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่รู้จักแดงเทศน้อยมาก โดยตลาดของแดงเทศในปัจจุบันมีเพียง
 ห้างสรรพสินค้า โรงแรมขนาดใหญ่ และซูเปอร์มาร์เก็ตเท่านั้น ดังนั้นหน่วยงานราชการที่
 เกี่ยวข้องของกรมพาณิชย์สัมพันธ์ควรที่จะมีการส่งเสริมด้านการตลาด เพื่อที่สามารถให้คนไทย
 และคนต่างประเทศได้รู้จักแดงเทศที่ปลูกในประเทศไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดตลาดภายใน
 ประเทศให้กว้างขวางขึ้น อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้มีการส่งออก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน
 แดงเทศจะมีราคาสูงมากและไม่เพียงพอับความต้องการ

จากปัญหาเรื่องการผลิตและการตลาดที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแดงเทศเป็นพืชผักที่มี
 ความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศชนิดหนึ่ง แต่เนื่องจากยังไม่ได้มีการวิเคราะห์และรวบรวม
 ข้อมูลในด้านต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการปลูกแดงเทศไว้เลย ดังนั้น ข้อมูลด้าน
 นี้จึงมีความสำคัญมากต่อเกษตรกรและผู้สนใจจะลงทุนปลูกแดงเทศเพื่อการค้าและต่อภาครัฐบาล
 ในการส่งเสริมให้มีการปลูกแดงเทศไปในอนาคต จากสาเหตุดังกล่าว จึงน่าที่จะได้ศึกษา
 ถึงสภาพการปลูก ต้นทุนการปลูก และผลตอบแทนจากการปลูก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

ที่เกิดขึ้นจากการปลูกแตงเทศ เพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและ
ขจัดอุปสรรคต่างๆ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถปลูกแตงเทศได้มากขึ้น อันจะมีผลทำให้ราคา
ของแตงเทศต่ำลง สามารถขยายตลาดไปยังผู้บริโภคระดับกลางและระดับล่างได้ อีกทั้งเพื่อ
ส่งเสริมการส่งออกในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกแตงเทศของเกษตรกรทางภาค
เหนือของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการปลูกแตงเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุทำ
ให้ต้นทุนการผลิตสูง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และปัจจัยที่มีผลสนับสนุนต่อการปลูก
แตงเทศด้วย

สมมติฐานทางการศึกษา

1. ค่าแรงเป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนสูงที่สุดในการปลูกแตงเทศ
2. ผลตอบแทนจากการปลูกแตงเทศสูงกว่า 50 % เนื่องจากผลผลิตยังมีน้อย-
กว่าความต้องการของตลาดในประเทศ
3. ปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การปลูกแตงเทศ คือที่ดินที่ปลูกแล้วจะปลูกซ้ำอีก
ไม่ได้ในระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี ทำให้เกษตรกรต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเพื่อเริ่มในแปลง
ใหม่ทุกครั้ง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกแตงเทศ ในเขตภาคเหนือของประเท
ศไทยนั้น เป็นการศึกษาข้อมูลตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บผลผลิตและนำออกจำหน่าย นอกจากนี้
ยังศึกษาถึงวิธีการจำหน่ายของเกษตรกร ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกษตรกรได้รับ โดยได้
ให้ความหมายของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. คำว่า "เขตภาคเหนือของประเทศไทย" ที่กล่าวในที่นี้หมายถึง เขตที่ทำการปลูกมากที่สุด ในภาคเหนือ นั่นคือจังหวัดเชียงใหม่ ในเขตอำเภอจอมทอง สาราภี คอยสะเกิด และสันป่าตอง จังหวัดเชียงรายในเขตอำเภอแม่สรวย และจังหวัดลำพูนในเขตอำเภอป่าซาง
2. คำว่า "แตงเทศ" (Muskmelon) ในที่นี้หมายถึง แตงเทศที่เกษตรกรปลูกเพื่อขายผลสดเท่านั้น
3. พันธุ์แตงเทศที่ทำการศึกษาและการสำรวจนี้เป็นพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด หมายถึง พันธุ์ซันเลดี้ (Sun Lady) พันธุ์เจดิว (Jade Dew) พันธุ์สกายร็อกเก็ต (Sky Rocket) พันธุ์นิวเซนจูรี (New Century) และพันธุ์ ฮันนี่เวิลด์ (Honey World)
4. การศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกแตงเทศในวิทยานิพนธ์นี้ จะหมายถึง ต้นทุนและผลตอบแทนโดยประมาณที่เกิดขึ้นภายใต้สภาวะแวดล้อมของการผลิตและการดำเนินงานของเกษตรกรในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูน ปีการเพาะปลูก ช่วงฤดูร้อน 2531 เท่านั้น

วิธีการดำเนินการศึกษาและค้นคว้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

1. รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่อไปนี้

- 1.1 จากเกษตรกรผู้ปลูกโดยตรง โดยการออกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกแตงเทศในโครงการเกษตรกรรมจอมทองกรป.กลาง บริษัทเพื่อนเกษตรกร จำกัด และเกษตรกรรายอื่นๆ ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงรายและลำพูน ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิต การจำหน่าย ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรได้รับ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ มาทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกแตงเทศของประชากรทั้งหมดที่ทำการศึกษา

- 1.2 สอบถามบริษัทหรือร้านค้าที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และปัจจัยการปลูกต่าง ๆ รวมทั้งบริษัทหรือร้านค้าที่รับซื้อแตงเทศ ราคาของปัจจัยการปลูก ปริมาณและราคาของแตงเทศที่รับซื้อ เพื่อนำมาเปรียบเทียบสำหรับค้นหาข้อเท็จจริง

2. รวบรวมจากข้อมูลแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสาร วารสาร รายงาน หนังสือ รวมทั้งวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กอง-เกษตรสัมพันธ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร กองโรคพืชและจุลชีววิทยาของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานโครงการเกษตรกรรมจอมทอง กรป.กลาง และบริษัท เพื่อนเกษตรกร จำกัด เพื่อที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา วิธีการปลูก และพันธุ์ที่ทำการปลูกโดยทั่วไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุน และผลตอบแทนจากการปลูกแตงเทศ ทางภาคเหนือของประเทศไทย
2. เป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตสำหรับการบริโภคตลอดปี รวมทั้งเป็นแนวทางที่ทำให้ทราบถึงลู่ทางที่จะมีการส่งออกแตงเทศ
3. สามารถนำความรู้จากการศึกษาไปใช้ในการกำหนดนโยบายการวางแผนการปลูกแตงเทศให้สอดคล้องกับลักษณะเศรษฐกิจ การผลิต รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสที่จะผลิตสินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ท้องตลาดโดยให้รสของแตงเทศได้หลายชนิด เช่น ไอศกรีม ลูกกวาด
4. เพื่อเป็นเอกสารทางวิชาการที่เข้าเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย